

Дворнікова Ангеліна Юрївна
студентка 1-го курсу магістратури
факультету судового та міжнародного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА НЕУПЕРЕДЖЕНІСТЬ СУДДІ: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Ще за часів античності почався розвиток юриспруденції. Всім нам добре відомо про богиню правосуддя Феміду, очі якої зав'язані, що свідчить про неупередженість та справедливість при вирішенні справи, а сам образ богині вказує на те, що правосуддя твориться особою не зацікавленою в земних благах. З плином часів та розвитком людства судочинство перейшло до рук звичайних людей, які повинні розумітись в праві та мати певний набір моральних якостей, проте жага до збагачення внесла свої корективи.

На сьогодні існує чимало правничих професій, та якщо аналізувати вимоги до кандидатів, наприклад, на посаду судді, то серед освіти і стажу законодавець виділив критерій доброчесності, яка регламентована у статті 127 Конституції України. Але що таке «доброчесність»?

Досить довго не було чіткого законодавчого визначення і пояснення. У 2006 році Президент України своїм Указом затвердив Концепцію подолання корупції в Україні «На шляху до доброчесності». У Законі України «Про державну службу» (з доповненнями та змінами від 2011 року) одним із принципів держслужби названо доброчесність. Але саме визначення з'явилося тільки через чотири роки – в новому ухваленому законі. Це – «спрямованість дій державного службовця на захист публічних інтересів та відмова від превалювання приватного інтересу під час здійснення наданих йому повноважень»[1].

«Доброчесність – це чинити правильно навіть коли на тебе ніхто не дивиться». Таке розуміння доброчесності висловив Голова Національного агентства з питань запобігання корупції Олександр Новіков [2]. Так просто, і так зрозуміло, але на практиці виявилось надто складно реалізувати.

2 червня 2016 року доброчесність стала обов'язковою умовою для здійснення повноважень судді і ухвалено закон, який зобов'язував суддів щорічно до 1 лютого надавати декларацію доброчесності [1]. Саме декларація вимагала найбільшого прояву винахідливості, адже потрібно пояснити чому рівень життя не відповідає рівню одержаних доходів. Так, звичайно, не всі судді погані і паплюжать процес правосуддя, як явища відносно ідеального. І корупція буває різна та існує майже на всіх рівнях

вирішення будь-якої проблеми, але в суді їй не місце, бо від одного рішення може залежати надто багато.

На жаль, процес боротьби за доброчесність в нас ще не зовсім налагоджений, хоча й існує низка норм, що встановлюють обмеження та відповідальність для держслужбовців, зокрема суддів. Тож поки маємо вершителів правосуддя з доволі цікавими родичами, яким часто дарують дуже незвичні подарунки...

Хочеться також зазначити про таку важливу умову для судді як неупередженість. У ч. 1 статті 6 Європейської Конвенції з прав людини вказано, що кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом [3]. Безсторонній та неупереджений у даному випадку є синонімами і означають відсутність у суду будь-якого прояву прихильності до однієї зі сторін справи або необ'єктивності.

Знову ж, все просто та зрозуміло, та чомусь практика показує інше. Судді (звісно не всі) невпинно демонструють вміння «домовлятися» та «обирати сторону», забуваючи про рівність учасників процесу, про чесність і справедливість розгляду справи. Перша українська справа, де піднімалася проблема безсторонності суду, – справа *«Белуха проти України»*, № 33949/02, рішення від 9 листопада 2006 року. У цій справі заявниця скаржилася на безсторонність суду першої інстанції та його голови, що розглядав її справу. Зокрема, скарга полягала в тому, що компанія відповідач безкоштовно забезпечила суд ґратами для вікон та надала комп'ютер, а також відремонтувала опалювальну систему суду [4].

Зважаючи на вищевикладене, виникає питання: хіба доля людини може змінити забарвлення у чорний лише через надане благо судді від іншої сторони? Відповідь добре всім відома.

Як висновок можна зазначити, що хоч і існує законодавче врегулювання питань доброчесності та неупередженості, контроль за їх дотриманням і контроль за суддями, все одно знаходяться обхідні шляхи. В результаті чого в свідомості громадян формується уявлення про неефективність та марність витрачання часу на звернення до суду та вирішення питань за законом. І це доволі сумно. Проте можливо подальший розвиток як держави, так і нового покоління дасть змогу перезапустити систему.

Список використаних джерел

1. Офіс доброчесності Національного агентства з питань запобігання корупції: Доброчесність: поняття, складові та історія.

URL: <https://prosvita.nazk.gov.ua/blog/dobrochesnist-ponyattya-skladovi-ta-istoriya>

2. Український кризовий медіа-центр: «Доброчесність – це чинити правильно навіть коли на тебе ніхто не дивиться», – голова НАЗК. URL: <https://uacrisis.org/uk/dobrochesnist-tse-chynyty-pravylno-navit-koly-na-tebe-niht-ne-dyvytsya-golova-nazk>

3. Європейська конвенція з прав людини (від 4 листопада 1950р., Рим). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004/conv#n328

4. Персональний сайт судді Таращанського районного суду Київської області Зінкіна Володимира Іванов: Судова практика. URL: <https://sudpraktika.wordpress.com/конвенція-про-захист-прав-людини/незалежний-та-неупереджений-суд/>

Науковий керівник: старший викладач Нестерчук Л.П.

Дуда Ігор Миколайович

студент 1-го курсу магістратури

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТІВ

Знаковою подією в історії адвокатури та адвокатської спільноти України, що вперше визначила етичні особливості діяльності даного інституту, є прийняття у 1999 р. Правил адвокатської етики (ПАЕ), які фактично стали моральним кодексом адвоката. До того часу говорити про межі та обсяг адвокатської етики на вітчизняних теренах можна було хіба що з власних міркувань. Та лише з прийняттям Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р. № 5076-VI питання дотримання адвокатами Правил адвокатської етики (ПАЕ, Правила) стало особливо актуальним, які згодом, 17.11.2012 р., були затверджені Установчим з'їздом адвокатів України [1].

Адвокат, здійснюючи свої професійні обов'язки постійно стикається з проблемами етичного характеру. Завдяки особистим, етичним, комунікативним якостям, перелік яких можемо знайти в деонтологічних стандартах, здобуваються такі показники як успішність, оперативність та ефективність адвокатської діяльності. Таким чином, можна стверджувати, що адвокатська діяльність фактично базується на чітко визначених етичних принципах, і без дотримання етичних норм вона неможлива [3, с. 205–214].